

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVÛ, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenții.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranțate nu se primesc. — Manuscrise nu se întorc.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ L.

Pe ună anū 12 for., pe șese luni 6 for., pe trei luni 3 for.
România și străinătate:

Pe anū 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

N° 160.

Joi, 23 Iulie (4 August).

1887.

Brașovū, 22 Iulie 1887.

Ce-i cu prințul de Coburg, merge-va s'eu nu în Bulgaria? Cu această întrebare se începe azi de ordinăru conversațiunea când se întîlnesc doi trei cunoscuți și vorū să facă „puțină politică esteriōră“.

Curiositatea acēsta a marelui publicū cetitorū de țiare ni se pare foarte explicabilă. Vieța se consumă azi mai iute, ca pe acele vremuri, când scivile cele mai nouē, ce le aducea postalionulū, erau în realitate celū puținū așa de vechi, încâtū timpulū dela întîmplarea faptei până la sosirea scirei ar fi fostū de ajunsū astăzi spre a mobilisa oștirea unei mari împērății; și cu cātū trailū grăbesce mai iute, cu atātū publiculū le cere tōte în pripă și-și pierde ușorū paciența, decă trebuie să estepte prea multū după câte o soluțiune a vr'unei afaceri importante politice.

Escepțiune pōte să facă încâtva numai publiculū cetitorū din Ardealū, unde răbdārea se practicā încă și azi în măsurā ce nu mai corespunde timpului; dēr credemū că chiar și ōmenii cei mai răbdurii dela noi s'au săturatū de-a mai tot aștepta după soluțiunea cestiunei bulgare, care ori și cum îi interesēzā și pe ei, căci sēmțū instinctivū, că aici se tractēzā de o nouē grupare a elementelorū în Orientū.

Dupā alegerea prințului de Coburg ca principe alū Bulgariei ōmenii începūră ērāși a se interesa mai viu de cestiunea bulgarā, care pārea că a amorțitū, dēr curēndū se desamăgirā din nou în urma refuzului prințului de a merge în Bulgaria fără voia țarului și a celorlalte puteri.

Acum de câteva zile pare că ērāși se preparā o micā schimbare a sceneriei în Balcani. Bulgarii nu suntū dispuși să mai aștepte până când le va plăcea puterilorū să recunōscā pe principele lorū alesū; de aceea au trimisū pe ministrulū Nacevicī și pe delegatulū Stransky la prințul de Coburg ca să mai încerce odatā alū îndupleca să vinā în țērā.

De astā datā se pare că delegații bulgarī au avutū mai multū norocū, căci o telegramā ce o primimū azi din Viena ne spune, că se vorbește, că prințul de Coburg, după unū mare consiliu familiarū ținutū în Ebenthal, s'a decisū a pleca în Bulgariaacompaniatū fiindū de Nacevicī și Stransky.

Din Sofia se scrie, că în adevērū acolo este așteptatū prințul de Coburg. Guvernulū bulgarū face pregătiri de primire. Se vorbește, că prințul va debarca în Rusciucū și că de aci va merge la Varna și apoi la Tērnova, unde va depune jurāmētulū pe constituțiā. Dela Tērnova să i se fi propusū a merge la Filipopolū și numai de aici la Sofia.

Deodatā cu aceste faime se anunțā că înalta Pōrtā a sfătuisū de repețite ori pe prințul de Coburg, ca să nu facā unū pasū pripitū și să stea frumosū acasă, la Ebenthal, până una altā.

Cabinetulū turcescū s'a convinsū din tractările sale cu Rusia, că nu-i modru de a împāca pe acēstā putere cu starea lucrurilorū din Bulgaria și de aici isvorēsćū fără îndoielā îngrijirile ei.

Afarā de acēsta situațiunea generalā politicā dēvine pe zi ce merge mai amenințatōre. Incordarea, ce a existatū până azi numai între Franția și Germania, s'a estinsū și asupra relațiunilorū dintre Germania și Rusia. Lupta Germanilorū în contra valorilorū rusesci și persecutarea străinilorū, supuși germani, din Rusia suntū nisce simptome foarte periculōse ale timpului.

Ce-i dreptū Germania a scōpatū de unū mare și puternicū inamicū prin mōrtea lui Kalkov, dēr — curiosū jocū alū sorții — a pierdutū totū odatā în Depretis și unū amicū prețiosū și puternicū susținōtorū alū politicei sale de alianțā cu Italia.

Dēcā s'ar adevērī scirea, că prințul de Coburg va merge în Bulgaria, atuncī isbucnirea crizei nu mai pōte fi departe și pōte că evenimente cu totul neașteptate se vorū desfășura în celū mai scurtū timpū.

Germania și Rusia.

Foile oficiōse germane nu încētēzā a ataca pe Rusia. „Post“ dela 1 Augustū e plină de atacuri și avertismente la adresa Rusiei și provōcā din nou ca Germanii să vēndā hartiile de valōre ruse. Și mai violentū serie „Kreuzzeitung“, care strigā în contra brutalității și fanatismului politicei rusesci.

E timpulū — dīce oficiōsa germanā — ca Rusia să imbunătățēsćā raporturile. Țarulū trebuie să reducā armata, care trece multū peste numărulū unei armate de apērare. E de nențelesū, că cāpitanulū germanū anticipēzā Rusiei banī pentru construirea de căi ferate, pentru ca ea să-și pōtā duce cerealele și armata în Germania.

„Nordd. Allg. Ztg.“ chiar, care până acum a tăcutū, publicā în primulū locū pațiunī anti-rusesci contra cerealelorū ruse și reproduce cererile d'a se spori vama pe cereale.

Sucesiunea în Luxemburg.

Unū articulū oficiōsū din cercurile 'nalte, apărutū în „Könische Zeitung“, spune că, în casū când greu bolnavulū rege Vilhelm alū Țērilor de josū ar muri, e îndoioșā succesiunea ducelui de Nassau în marele ducatū Luxemburg, și declarā, că Germania va sprijini candidatura ducelui de Nassau. Acēsťū articulū a produsū nespusū de mare senzațiune în Luxemburg, unde domnesce celū mai mare resensū în contra ori-cārei dinastii germane. Se pōte considera ca sigurā născerea unei cestiuni Luxemburgiene, decă ducele de Nassau stāruesce în candidatura sa.

SCRIRILE DILEI.

„Ellenzék“ nu se mai îndoescce de locū de pre aceea, că Maiestatea Sa monarhulū va veni la Cluș. Acēsťō dovedesce cu urmātōrele argumente: 1) Se pardosesce strada ce duce la garā. 2) Se pardosesce terenulū dinaintea porții caselorū lui Banffy. 3) Se cumpārā māturi nouē pentru curățirea stradelorū etc. În adevērū — dīce „Ellenzék“ — venirea Maiestății Sale la Clușiu e de mare însemnătate și Ungurii trebuie să facā totulū pentru ca Maiestatea sa să se convingā despre curățenia spiritului patrioticū din părțile ardelenene, să arate Ungurii Maiestății Sale, că pe lângā tōte neajunsele ce le au din partea ultraiștilorū romāni și sasi, Maghiarimea din Ardelū e totmai așa de strānsū legatā azi de tradițiunile ei naționale precum a fostū în timpurile de mai înainte.

„Ellenzék“ mai propune, ca Ungurii să se presente, atātū unulū câte unulū, cātū și în corpore numai în costumū naționalū ungiurescū. Funcționarii, carī vorū dīce că nu suntū în stare a-și procura astfelū de costumū, fiindū că e scumpū, n'au decātū să repășēsćā din oficiu și se lase pe alții în loculū lorū, carī și-lū potū procura. Așa sfătuesce „Ellenzék“ și învinovățesce deosebibilele corporațiunī pentru că nu adoptēzā costumulū naționalū ungiurescū ca costumū de paradā pentru tōte intruniriile lorū în ședințe, în bisericā etc. — Trebuie să pufnesć de risū, când cetescū asemenea basaconii.

Din o scrisōre particularā, scrisā din Sēcuieme, aflāmū că în comuna Zetelaka domnesce o bōlā epidemiacā, cu simptome ca ale colerei. Scriitorulū epistolei spune, că s'au întîmplatū până acum multe casuri de mōrte grabnicā; cei atacați de bōlā, după o scurtā suferințā de convulsiunī de stomacū, morū. Totū acolo furā loviți zilele acestea de trāsnetū trei frați: doi feciori și o fatā, toți mari și fii ai aceluiasū părinte, Bothazi. — Atragemū atențiunea autorității poliției sanitare a Brașovului asupra călētōrilor carī vinū din aceea parte.

Cetimū în „Kolozsvar“: „Gazeta“ se ocupā cu Ro-

menimea din comitatulū Sēlagiului. Unū solgăbirēu de alū nostru a mersū în o scōlā confesionalā romēnā și fiind-cā școlarii au rēsponsū bine — și în limba statului — li-a împārțitū premii. Se pōte, că rēspectivevulū solgăbirēu este și proprietarū și patronū alū scōlei de acolo. Totū atāta, „Gazeta“ atacā pe acēlū invētōtorū de trēbā în modulū celū mai durū ce se pōte inchipui, îl tērțesce prin tinā, îl proscie și încā în fruntea fōiei. Astfelū — esclamā ea — cum nu se va maghiarisa comitatulū Sēlagiului! Dēcā n'ar fi vorba totmai de comitatulū Sēlagiului nu n'ar pāre bātātōre la ochi larma ce o face fōia rumēnescā... Comitatulū Sēlagiului înainte de asta cu o sutā ori două de anū era curatū ungiurescū și Valachimea numai așa s'a coborītā de pe dēlurile de pascutū și s'a aședatū în locuințele autochōne ale Maghiarimei, ce și le-a perdatū în ōrdele turco-tatara, precum se aședā vermele în cāsulia gōlā a bourelului (melcului). Vagabundāndū din Valahia-micā, s'au aședatū pe cōstele dēlurilorū ca nomași, de unde au ajunsū în comitatū de a gata, s'au postatū aci pe la marginele satelorū, s'au îmulsitū, în timpulū ce elementulū domnōtorū din patriā s'a stinsū în luptele pentru apērarea patriei... — Dela fōiā unōrū asiaticī nici nu poți aștepta sciințā istoricā mai multā decātū atāta și nici alte expresiuni decātū asiaticē. Ac' fi și copilārescū lucru a mai sta de vorbā, în astfelū de cestiuni, noi, Europenī, autochōonii acēstei țēri, cu nisce Asiaticī veniți aci peste noi.

„Budapester Journal“ s'a fusionatū cu „Budapester Tagblatt.“

S'a supērātū „Kolozsvar“ focū pe d-lū capelanū romānū Tuliu Roșescu, din caūsā că acesta a „cutezatū“ să îmāneze oficiului de improtocolare dela primārie nisce acte scrise în limba romānā. Protocolistulū, dīce „Kolozsvar“, a primitū actele făcēndu-i d-lui Roșescu observațiunea, că ar fi bine să se traducā actele în limba maghiarā, pentru-cā funcționarii nu prea sciū limba romānescā, dēr d-lū Roșescu, dīce, rēsponse la acēsťā obiecțiune strigāndū: „veți invēta d-vōstrā în curēndū romānesce“. „Kolozsvar“, în Nr. sēu de Vineri, 29 Iulie, și îndēmna pe cetitori să aibā curagiū și să nu se înspāimānte de cuvintele d-lui Roșescu. În realitate însă totmai „Kolozsvar“ aratā mui mare lipsā de curagiū, cāl in numărulū sēu urmātōrū, dela 30 Iulie, revine din nou asupra cestiunei, pretinđēndū cu seriozitate să se ia mēsuri energice contra unōrū ōmenī, carī vatēmā astfelū legea. D. capelanū Basiliu Podobā rēsponde la invectivele țiarului „Kolozsvar“ printr'ō declarațiune publicatā în numărulū sēu dela 2 Aug. a. c. la care vomū mai reveni. Ostenēla ce și-a dat'ō d-lū Podobā de a capacita pe cei dela „Kolozsvar“ va fi zadarnicā; tātărul totū tātărū va remāne.

Foile cehe continuā cu mare învārșinare a agita contra cumpārării de produse ungiuresci. „Hlas Narodā“ provōcā în unū articulū de fondū pe morari și pe fabricanții de bere să nu cumpēre produse ungiuresci, ba unele foi cehe amenințā chiar, că vorū denunța cu numele pe toți acei indiviți, carī vorū cumpārā făinā ungiurescā.

În cerculū Rēcășului, comit. Timișōra, a fostā o grōznicā furtună, care a pricinuitū pagubā imensā. În localitățile Thees, Lucareți și Aranyag orcanulū a smulsū coperișele caselorū, a dērimitū tunurile bisericelorū romānesci din Thees și Lucareți și a stricatū peste 200 de edificii. De asemenea grindina a pricinuitū mare pagubā.

Cetimū în „Epoca“: în cursulū acēstei sēptēmāni se așteptā la Sinaia visita generalului Schönfeld, comandantulū corpului de armātā din Transilvania, care va veni să presinte respectele sale Regelui. Generalulū va fi însoțitū de unū numărōsū statū maiorū. Cu acēsťā ocaziune unū mare prāndū va fi datū la castelulū Paleșū.

Katkov, vestitul publicist rus, despre a căruia moarte ni s'a relatată erl, a fost născut în 1820 Michail Nikoforovic Katkov a fostul fiul unui boer din Moscova. Elu își termină studiile în Königsberg și Berlin. După aceea devin profesor de filosofie la universitatea din Moscova. Curând însă s'a retras delat profesură și s'a făcut publicist, pe care carieră a dobândit extraordinare succese. Activitatea de treizeci de ani publicistică a lui Katkov se imparte în două părți. Dela 1856 până la 1861 Katkov a apărut și profesat în „Ruskii Vestnik” idei moderne, liberale, mai ales ideile selfguvernamentului engles; totodată însă făcea opozițiune energetică partidei radicale și socialiste. In anul 1861, când luă Katkov redacțiunea foiei „Moskovskija Viedomosti” părerile lui politice și metoda lui publicistică se concentră într'o fanatică apărare a rusismului și combatere a totu ce era strein în Rusia. Astfel Katkov câștigă incetului cu incetului totu mai mare influență politică. In timpul din urmă scimă, că Katkov era dintre toți politicii ruși cel mai temut de Germani, ca un panslavist influent, ce era. Katkov nutrea în țările sale mereu un înalta Germanilor și cocheta de alta parte cu Francesii. Cu Giers avu un conflict serios din cauză că acesta i se părea pre ingaduitor față cu Germania. Katkov era omul de incredere al Țarului Alexandru III, dela care obțină măsurile cele mai nouă pentru rusificarea provinciilor baltice.

Din Bucovina.

Șesul mare, Iulie 1887.

S'a vorbit și se vorbesc multe și prea multe despre succesiva sărăcie și decădere a poporului român în Bucovina. Într'ele multe cauze ale poporului pună omenii învătășii cea mai mare greutate pe vișul beției. Der mai degrabă se poște, ca mai toți cei ce voiesc din această numai a îmbunătăși starea poporului băștinăș să abia cunoscință prea superficială despre starea lui: Ideea de a stărpi beția a ocupat și ocupă atâtu preoțimea cât și pe mireni în continuu, așa că ocupându-se aceștia exclusiv mai numai cu menținerea de a stărpi beția din popor, poporul totuși sărăcesce și decade materialmente.

De când este vorba totu numai de beția cea mare în popor de atunci lesușii și maicele ursuline s'au aședat cu temei în țără, ba acuma mai umbli și maicele îndurătoare pribegind pe icl pe colo, chitind și socotind ca roilul unde li-ar veni de îndemână să se așede cu temei.

Poporul nostru este nutrit mai cu de toate, numai nu cu ceea ce i-ar prii. Bețivul devine omul după ce pierde totă esistența sa. Au fost ani foarte grei, fără recoltă, der poporul nu s'a scăpătat și nu a sărăciut atunci așa, ca cu cămătăriile jidovescl și banii bancelor. Cu greu scapă omenii și prin legea împărătescă de astă calamitate.

Der adevărata caugrenă care subminează esistența poporului este: nescința și intunecarea minții în care se ține el și de care nu poște scăpa, căci li lipsesc lăcul și ea nu are altu remediū decât iubirea adevărată părintescă, er uu vitrigă. Numai această iubire dă copilului „pâne er nu petră”.

De altă parte, pe lângă aceea că cei chemați de a lumina poporul, de alu treși din nescința și nepriceperea lui cea prea invecitată nu și implinesc această datoria sacră, mai are poporul de a suferi încă multe din

partea acestora. Poporul este ca o paște frumoasă unde felu de felu de viețuitor se hrănesc; așa hrănesc bietul popor multe lipitorl, ori de milă ori de silă.

Etă cum storeț lipitorile poporul prin viclenia și înșelăciune și nu numai ceea ce de prezentu posedă poporul, ci chiar munca brațelor lui viitoare se amenință.

Este cunoscut că din Bucovina mergu cete mar și numeroșe de lucrătorl în totu anul în România și Basarabia de cu primăveră și rėmănu acolo până târziu tōmna la lucrul câmpului și totu felul de muncă. Ce nu află însă speculatorii dibaci în favoarea lor spre a se inavuși? Modul cum se se inavușește este la unii secundar, principalul e înșelăciunea și despoierea, rezultatul trebuie să fiă câștig, de se mai poște numi așa ceva câștig. Proverbul român dice, ce-i drept: „de unde nu-i, nici Dumneșu nu poște lua”, der speculanșii, carl speculează cu munca pașilor, se silesc a nimici și dădrnici înțeleșul acestui proverb.

Mai că pe alocurea, unde sunt locuitorii silișii de sărăciă să părășescă vera patria lor, și se mergă în țările invecinate pentru agonisită; trebuie să plătesc pentru pașaportul antistelui (primarului) și scriitorului comunalu câte 1 fl., ba de multe ori și scriitorilor din că pităne. Acum aceta-i destulă jupiteră dela unu muncitor pālmaș din banii pentru carl are densul încă să lucreze. Der blăștămășia și cutezarea unor indiviși a aflatu încă altu chip mai potrivit de stors și exploată munca silnică a poporului sermanu. In multe comune s'au format societăți anume pentru stōrcerea bietului popor, care este necesitat de a căuta lucru în țările invecinate; în regulă este antistele comunal și cu scriitorul seu. Cum manevrăză aceste societăți, vom arăta în cele următoare prin esemlu pipăibul.

Una dintre aceste societăți este în ținutul Rădăușilor în comunele Mileșouși cu Badeuși, care se compune din antistele din Mileșouși, șvabu, din unu evreu rusu Merling și din invățătorul din Badeuși Braha, ca autorul intelectualu alu aceste companii. Acestă companie dă banii proprii anticipando pentru lucru în România și Basarabia; și anume cam în acestu chip. Ei, adică membrii acestei societăți de stōrcerea poporului, chipuiesc, inaintea sərbătorilor seu când află mai cu cale, că aru avē poporul mai mare lipsă de parale, facu apoi veste prin numitele comune, că au venit parale din străinătate pentru lucrătorl. Omenii nevoiași se adună, ei sciu că de nu voru lua dela asta companie parale, nu voru căpeta pașaportul ca să mergă la lucru unde aru voi. Astfel plătesc renumita companie bieților omenl pe lună de zile lucrătore, adevă fără Duminecl și sərbători seu zile de ploie, adevă pentru 30 de zile lucrătore câte șapte seu opt florini; ba antistele Walter a dat în unu anu păpușoi de alu seu prin companiul seu jidanu Merling vro 40 corețe, adevă câte unu coretu pe 300 de zile de muncă în străinătate, dreptu că prețul păpușoiului pe atunci era 6 fl. v. a.

Apoi când vinu impiegații moșilor din străinătate spre a lua lucrătorl din aceste comune, compania aceta faimoșă nu mai are altă de făcut decătu de a vinde pe sermanii lucrătorl ca pe o marfă și de ragulă vrëndu unu lucrător cu câte 14 până la 16 fl. seu și mai bine luna de lucru.

Ca să angajeze impiegații moșilor din Basarabia seu România singur pe omenii muncitorl, adevă să trateze cu muncitorii deadreptul, fără intrenirea astei companii, nu să poște, nu concede antistele. Așa a ven-

ditu în anul 1884 acetaș companie faimoșă 270 de luna de zile lucrătore boerului din Basarabia Davidaglio cu câte 16 fl. luna, pe care însă compania o plătișe numai cu câte cel mult 7 până la 9 fl.

(Va urma.)

Agricultura în Germania.

O excursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia. (Urmare.)

Lăsându Potsdamul la o parte, erăși acela aspect — baltă, nisip sburător, pădure de pin etc. După o călătorie de 3 ore însă eșirăm din marca Brandenburg, și îndată dederăm apoi de unu pământu mai bun; nisipul deși mai predomină încă, totuși elu conșinea o însemnată parte de lut și argilă, care era de ajunsu, ca să conserve apa de ploia timpu mai indel ngatū, și să nu o lase să trecă prin nisip în toamai ca prin o sită, și cu câtu lipsa de umedă scădea, pe atătu se inmulșea și schimba vegetățiunea. Pădurile de pin se răriră din ce în ce, și în fine dispărură cu totul, ca pe icl coala să lase loculu unei frumoșe dumberăvi de stejar, necesară la regularea atmosferei, a ploilor și care e totodată în stare să plătesc și mai bine pământul, care-l ocupa, și încolo îmbelșugator și diferitelor cereale, nutreșuri și plante industriale. Mai încolo, mai înăuntrulu provinciei Sacsoniei, dederăm peste pământul negru — Magdeburger Börde — care face bogășia solului Romăniei și a Rusiei meridionale, și pe acesta între plantele cultivate stela seu napul de Zachar — Beta vulgaris — ocupă localu de onore.

În fine pe la orele 7 sēra ajunserăm la prima stație de cercetătu în cetatea Magdeburg, unde aveam să vizităm observatorul meteorologic de acolo. Magdeburgul are înfășura tuturor orașelor medievale, adică nisce case micl înguste, cu balcone și galeriile scōșe în atar spre stradă, apoi nisce strade străme și întunecōșe în carl abia poște circula unu singur caruț seu adesea abia potū merge impreună douē persoane. De sine se întelege că în nisce atari strade și curățenia și salubritatea lasă multu de dorit; totuși Magdeburgul are dela dērimarea zidurilor vecl de intărire și lărgirea cetății încōșe — sēvrșită pe la anul 1876, și câteva frumoșe clădir moderne. In loculu șanșurilor, bălților și zidurilor de intărire de odinior aș se ridică edificii moderne cu câte 3—4 etage, construite cu multu gust și eleganță, ba pe unele locuri sunt chiar câteva strade noi, carl ar face onore ori și carui orașu mare din Europa.

Noi, după ce puturăm afla într'unu hotelu întunecosu câteva camere seu mai bine dișu visuine, de dormire, ne indreptarăm spre gară, în apropierea căreia se afla observatorul meteorologic. De orece pe la noi nu se prea află atari observăto și lucrari, nu credū a fi de prisos d'a da unele detalii asupra forme și scopului lor. Observătoarele meteorologice sunt punctele unde se facu studii și observări asupra mișcărei aerului și a temperaturii. Ele își au de ordinar clădirile lor proprii în formă de turnuri, a căror înălțime însă trebuie să întrecă înălțimea tuturor celorlalte edificii, pōm seu coline dimprejur, carl aru poște să oprēcă seu să impedeze mișcarea aerului. De multe ori observatorul meteorologic poște fi aședat și pe o casă înaltă, pe o biserică, scōlă, casarmă, magaziă etc. și anume pe vârșul acoperișului, unde apoi se aședă toate aparatele

FOILETONU.

(18)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de Ioan S. Spartali.

VI.

Unde vedem ȳ pe Pietro.

In momentul când cei doi prietini noi sosiră, totu la braț, la palatul Badoer, Martinengo cobora scara cea mare care ducea din sala de gardă la galeria cea mare din catul întâu.

Podestatul era însoțit de Felice Badoer. Tēndu-rul patricianu mergea cu mână pe după gatul lui Martinengo.

Cu totu fumulu beției, totu îi veni gondolierului un pic de judecată. Sē gādea bietul Ricardo la vinul oferit cu atata dārnici de fostul seu vrășmaș, sergentul Bartolomeo.

— Omenii eștia ne iubescu pre mult! — își dicea elu scārpīnându-și capul. — Nu-i lucru curat... tre bue să fiă ceva la mijloc... vr'unu șarpe pe sub florile pe carl ni le aruncă în cap.

Cu șfiala asta în vine Ricardo se uita cu ochii mai mult inchiș la Felice Badoer în momentul când podestatul, la plecarea, îl sărută cu o cordialitate aparentă, și gondolierul își dicea er:

— Jos slugile, sus stăpāni se arat prietenoși! Poște c'ar fi mai bine să ne ferim de māngāerile astea viclene. Tigrii, de obicei, nu ling prađa decātu pentru ca s'o poță inbăța mai ușor. Per Bacco! în probele aceste de prietini poște să fiă și vre-o cursă!

— La palatul ducal! dișese podestatul gondolierilor.

Gondolele coboriră îndată pe canalul mare.

— Cum are să mē primēcă bētrānul Foscari? — se gādea Martinengo uitându-se în vėzduh. — Foscari mē urāșce, însă mai mult se teme de mine. Elu scia că mi-am dat cōtele cu Jacopo Loredano, vrășmașul lui de mōrte. Înca Loredano este decemvir și eu sunt podestatu alu Padovei: dogele n'are să cuteze să ne atace pe față.

S'apoi, când ar vrea mārșoga bētrānă să nu s'astēmpere, și să nu mē lase să lu încălecu, am coala în busunar o scrisore care mi l'ar da legat cu mână și cu picior, decă l'așu amenința s'o predau în mână inquisitorilor de stat.

Pentru ca cetitorul să poță pricepe monologul acesta al lui Batista Martinengo, trebuie să dāmu câteva lāmuri.

In Veneția se pretindea că Francesco Foscari, după ce aflase că a fost alesu doge, dișese unui prietinu intim că elu să se va crede în realitate suveran, câtă vreme voru trăi frații Pietro și Marco Loredano. Nu trecu mult după aceea și frații Loredano muriră aprōpe totu într'o vreme de mōrte violentă. Fiul unuia din ei, Jacopo Loredano, învinușătu în publicu pe doge că ar fi plătitu ucigașu ca să-i omōre. Fundat adevătu asta? Francesco Foscari era adevăratu vinovat? Nimic nu proba. Lucrul însă era cu puțință, decă ne gāndim la moravurile din epoca aceea ciudată. In epoca, pe care ne silim s'o descriem, pūmnașul și otrava jucau unu rol preponderant în relașiunile politice ale Italieilor între ei. Noi nu judecăm, constatăm. In Ve-

neția mai cu sēmă nu era și în care să nu fi pierit, câte unu om din popor ori în care să nu fi murit misteriosu câte unu patricianu care erl încă se plimba în Brogio.

Căt despre participarea dogelui la asasinatul frașilor Loredano atātu putemu spune că pe registrele lui de comerț (cele mai nobile case din Veneția nu considerau comerțul ca o rușine) Jacopo Loredano, fiul și nepotul victimelor, avusese îndrāșnela să scrie:

„Datoresce dogele Francesco Foscari pentru mōrtea lui Pietro și a lui Marco Loredano“....

Și acetași Jacopo Loredano rēspundea unui prietin care ilu îndemna să ștērgă vorbele aceste nesocoteite:

— Le voi șterge când se voru cumpāni lucrurile. Și Francesco Foscari era atunci doge al Veneției! Acestu Jacopo Loredano fuse agentul celu mai neobosit alu conspirățiunei legale, care aduse mai târșu căderea dogelui.

Până atunci conspiratorii se mulțumiseră să isbēcă pe dogele în singurul fiu care îi mai traia, Jacopo Foscari, pe care Senatul — după cum am mai spus — ilu exilase în Candia pentru nisce vorbe neocotite. Este adevăratu că și elu fusese învinușătu de omnicid asupra persoanei celui din urmă președinte al Consiliului de țece.

(Totdeună asasinat! Asasinatul plana atunci în aerul încungurător care se respira în Italia și Renașterea fuse într'adeveru o auroră sāngerōșă care se rădică peste epoca aceta mare — cea mai mare pe care a strēbătu'o omenimea!)

Însă învinușățirea aceta fusese nimicită de unu ōrecare Nicolae Erizzo care, pe patul lui de mōrte, mārșurisise că elu era ucigașul.

și instrumentele necesari. După cum vedem, dăr, pentru un observator meteorologic, lucru principal nu e clădirea ei ca atare să poată servi orî și care punctu înalt, numai care să înțerească pe tóto celelalte dimprejur, și la care, prin urmare, sórele, vîntul și plóia orî západa să pótá ajunge din orî și ce parte fárá cea mai mică piedecă orî modificare. Pe locul acela se aședá mai multe aparate și instrumente, cu cari se mësórâ presiunea și greutatea aerului, tária vîntului și direcțiunea de unde bate, umeđela atmosferică, cáldura și gernlú etc.

Astfelú era și observatoriul meteorologic din Magdeburg. Elú era întemeiat și întreținut de unú diarú mare politicú, literarú și economicú numitú „Gazeta de Magdeburg” și condusú cu multá esactitate de neobositú directorú Dr. Assmann, care pe lângá acela avea sub direcțiunea sa pe la proprietățile din provinciile Sacsonia, Suringia Anhalt, Dessau Brunswick etc. încă alte 220 stațiuni de observați de categoria a II-a și dela cari elú primea prin telegrafú, regulatú în fiecare țî, datele asupra mișcării și umbletului temperaturi, în urma cărora elú cu o mare probabilitate puté conchide ce timpú avea să fiá în ziua urmátóre, norú orî seniuđ, cáldurá orî plóia etc. lucruri cari cu deosebire pentru agricultorú suntú de cea mai mare importanță. Ađî, când aiátea convențiuni și întocmiri internaționale légá și unescú popóre și țérfi, spre binele și fericirea tuturor, avemú și unú serviciu internațional de meteorologiá, observatoriile de meteorologiá de categoria primá susținéndú între ele o relațiune viuá și comunicándú-și prin firul telegraficu observațiunile fácute, așa că în fiácare țî poți sci ce timpú e în tótá Europa.

Sosiți la observatoriu, ne primi directorul Dr. Assmann și cu multá amabilitate ne invitá să vizitámú tóte apartamentele și aranjamentele observatorului. Mai ántéiu ne conduse pe o ușá mititicá — dórá de nici unú metru márimé — într'o chilíá subteraná, ce se afla dreptú pivniță la piciorul observatoriului, care era fórté întunecosá și cu unú aerú de totú greoiu, încátú respirarea ne devenea pentru multí anevioásá. În care însé erau aședate mai multe barometre, termometre și o rológe. „Deși” — ne dícea densusul, „ași fi voitú de multú să mē scapú de această viesuiná de viezune puținú potrivíá cu demnitatea de omú și de sciință, totúși nu mē pótú lipsi de ea, de órece barometrele suntú aci mai puținú espuse influinței și fluctuațiunei temperaturi de afará, precum și la sgduiturile páméntului cauzate prin caréle de povaré de pe stradá.

Cu tóte arétările și esplicatiunile cele pline de invétáméntú și atrágetóre ale directorului, rămánerea îndelungatá deveni pentru mai multí imposibilá, amenințáți fiindú de a cáde josú leșinatí. Prescurtá dăr și densusul esplicări pe câtú era posibilú, rămánéndú ca să ne dea lámuriri mai aménunțite în etagele de susú ale observatoriului, unde încă se aflau atari instrumente, și cari mare parte erau în legăturá cu cele de josú. Pe vérful acoperișului observatoriului pe unú drugú séu sulítá de ferú se aflau puse crucișú 4 tingiri séu semigloburi concave, scobite de o parte, cari la suflarea vîntului se mișeau în jurul drugului. Vîntulú din orî și care parte ar veni lovesce în unulú din tingire, ilú iaptá (aruncá) înapoi și în locul lui vine altulú, ilú iaptá și pe acela, și așa mai departe, prin care ele se punú în mișcare. Cu câtú suflarea vîntului va fi mai mare, mai puternică, cu atátú și tingirele séu semigloburile se vorú învéri mai iute. Drugulú la capétulú de josú are unú condeiu, care atinge

o hártiá, ce prin o mașinária de telegrafú e în continuu trasá înainte și deci cu câtú tingirile se învértescú mai iute, cu atátú și condeiuul va atinge de mai multe orî și va ínegri hártia, și éráși cu câtú tingirile se învértescú mai încetú cu atátú și condeiuul va atinge mai puținú hártia și această ne dá tária vîntului. Unú altú aparatú în formá de orologiu ce sta în legăturá cu drugulú arátá numérul de câte orî s'au învéri tingirile pe țî. Capétulú de josú alú drugului nu se mai afla afará în liberú ci era într'o chilíá a etagiului alú doilea, unde se mai aflau și unele recipiente de plóia — nisce vedrițe de tinichea construite anume în formá de pálniá (trichter) ce se vérsau una într'alta fárá a aborda, pentru mësura ploi și zápeții ce ar cáde peste țî séu nópte, a cărorú parte superiórá éráși era afará în liberú. În etagiulú ántéiu alú observatoriului se aflau pe nisce mese lungi mai multe cóle de hártiá de o lungime de 1 metru, pline de socoteli despre ceea ce au fostú produsú vèzduhurile. Doi asistenți séu ajutóre ai d-lui Assmann erau tocmái ocupați cu atari calculári, ca să ínceie darea de sémá despre timpúlú din séptémána ce espirase.

Dupá ce directorele ne dete mai multe formulare, pe cari însemnázá elú temperatura de peste țî, rugándú-ne ca și noi în cariera nóstrá de agricultorú să facemú atari observați meteorologice, ne scoborírmú josú din turnú ca să ínspectámú alte feluri de studii ale d-sale. La o distanță de 3—4 metri dela piciorul observatoriului, densusul fácea cercetári asupra încáldirii și récieri páméntului la diferite adécimi, și anume: lângá unú qidú erau aședate 4 termometre, unulú în fáța páméntului, altulú pusú pe o prájiná la o adécime de 3 metri, alú treilea la o adécime de 5 metri și alú patrulea la o adécime de 15 metri. Prájina celui din urmă se ridica și se lásá în josú cu ajutorulú unui scripetú. Diferențele ce le arétau termometrele erau destulú de considerabile 2, 3, 4, 5, 6 ba uneori și mai multe grade.

D'aci ne conduse apoi directorele în curtea gárei, unde pe unú terenú de cáțiva metri pátrați și aședase mai multe termometre pentru observarea încáldirii páméntului arabilú. Unele din termometre erau tinse pe páméntú, altele erau cufundate cu unú capétú în páméntú la o adécime de 2, de 3, de 5 policarí — (olí—și așa mai departe. Apoi o altá seriá de termometre erau puse și acoperite cu páméntú de diferite calitáți și culóri: ca nisipú sburátorú, nisipú cu gráunțele ceva mai mare, nisipú cu micí petricele de cuarțú, apoi lutú, margá, argilá, páméntú humosú, páméntú negru de gráú și în fine marecagiu séu turba, (páméntú negru de mlastiná); și éráși o altá seriá de termometre erau puse în iarbá, și anume: în iarbá micá de páșune, în iarbá mai mare de cósa, în orzú, gráú și sécará, ca să constate, care e cáldura între ierburi și holde. Resultatele ce le obținú d-lú Assmann suntú de cea mai mare valóre, cáci ele ne arátá la ce cáldurí și gerurí suntú supuse și pána unde le potú suporta plantele. Așa elú ne aréta că într'o țî, când temperatura aerului era numai de 20—22 grade Celsius, cáldura páméntului negru de mlastina-turbei se urca la 60—68 grade C., și éráși același páméntú érna se récesce pána la 20 grade C sub zero!!! Va să dícă ierburile și bucatele trebuie să suporte o cáldurá de 60—70 graduri Celsius, când la 100 grade C apa fierbe cu clocotú, și éráși iarna rádécinile să suporte unú gerú de 20 grade C, când apa ínghețá la 0 grade — ér la 3 grade Celsius ea e ínghețatá ca tunulú!!! Acesta e unú enomenú destulú de importantú, ca să merite atențiune și să fiá imitatú și în țérule nóstre cu deosebire de cátrá preoții și ínvétátori noiștri dela sate.

(Va urma.)

Ultime sciri.

Sofia, 2 Augustú. — Regenții au páráșitú Varna ducéndú-se la Rusciucú.

Viena, 2 Augustú. — În cercurile diplomatice se crede că o conferință se va íntruni în curéndú spre a resolvi cestiunea bulgará.

Viena, 2 Augustú. — O depeșá a „Agenției Havas” din Bucuresci desminte că d. Ferichide mergéndú la Constantinopole a avutú o misiune privitóre la o unire a Romániei cu Bulgaria sub regele Carolú.

Strasburgú, 2 Augustú. Guvernatoriulú Alsației-Lotaringiei a declaratú că nu va permite anulú acesta escursiunea anualá în Alsația a societáțilorú sciințifice francese.

Pesta, 2 Augustú. „Pester Lloyd” primesce o telegramá din Sofia care díce că: Pórta refúsá să primescá propunerile d-lui de Nelidoff.

„Le Nord,” organulú oficiosú alú cancelariei ruse, díce că știrea despre numirea unui generalú rusú ca regentú în Bulgaria e totú atátú de puținú adevératá ca și sgomotulú că Rusia s'ar gándi să se depárteze íntú cáțiva de atitudinea ei expectantá.

O scrisóre din Petersburg prevede nisce noué

și apropiate salturí ale Bulgarilorú. Prin aceea scrisóre se arátá că schimbarea ce au luatú evenimentele și atitudinea echivócá a prințului de Battenberg au trezitú deja pe principele de Coburg, care se teme de unú pronunciaemento militarú, contra cărúia n'ar avea ce să facá, de vreme ce n'are sprijinulú tuturorú puterilorú.

Cu tóte astea, díarele vieneze ne informézá că pleca:ea prințului de Coburg este íminentá. Curtea prințului e deja formatá. Prestarea juráméntului în fáța Sobraniei va avé locú Joia vítóre.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

VIENA, 3 Augustú. — Ministrulú Nacevicí și delegatulú Stransky au plecatú eri spre Bulgaria. Se díce că pe cale se va alátura la ei prințulú de Coburg, care să se fi hotáritú în ședința de eri ținutá în Ebenthal ca să urmeze ínvítarei de a se duce în Bulgaria. Pórta a trimisú eri Prințului o nouá telegramá, avertisándú-lú să nu facá pași prea grábiți.

PARISÚ, 3 Augustú. — Martorii lui Ferry și ai lui Boulanger nu s'au pututú uni asupra condițiunilorú duelului și au publicatú o declarațiune în acestú sensú.

BELGRADÚ, 3 Augustú. — Regele și prințulú de coróná cáletorescú Vinerí la báile ungresci Tatra.

NEWYORK, 3 Augustú. — Zalewski s'a imbarcatú eri dimineată spre a se întórce în Austria.

VENEȚIA, 3 Augustú. — Tóte calfele de brutarú s'au pusú în grevá.

DIVERSE.

Nebuniá religióasă. — Din Malaga se scrie: O femeia din Torrox a ínceputú, acum câte-va luni, să spuná ómenilorú din satú că i s'a arátatú Maica Domnului și i-a poruncitú să predice o evangheliá nouá pentru mântuirea ómenirii, cáci se apropiá finele lumii. Vorbele acestei femei furá cređute și tótá comuna fú cuprinsá de nebuniá religióasă. Femeia predica în contra averi páméntesci pentru întórccrea la viața ómenilorú primitivi. Odatá se fácu unú focú mare în satú și secta cea fanaticá aruncá în focú totú ce avea, haine, mobile, etc. apoi bărbați, femei, și copii, în costumulú lui Adamú, jucu și strigau ímprejurulú focului. Cine scie decá nu s'ar fi pusú focú caselorú, decá și copii n'ar fi fostú aruncați în flacări, de cumva nu veneau la timpú gendarmii spre a pune capétú acelu Sabat infernalú.

Unú guvernatorú brutalú. — Din Odesa se anunță, că guvernatorulú de acolo alú orașului, vice-admiralulú Zelony care era vestitú de multú prin purtarea sa neomenósá față cu tótá lumea, a páșit'ó în fine și elú. Nu de multú Zelony a insultatú și pe doi Englesi, pe profesorulú Dillon și pe amiculú acestuia O' Mahony, pe unú vaporú. Dillonú și amiculú séu se aședaserá din întemplare lângá acelu guvernatorú tiranú, fárá sé-lú cunoscé. Zelony se réstú la Englesi sé-și caute altú locú și în urma refusului lorú, elú îi amenință și arestá pe Dillon. Acesta nu i se prinse d-lui Zelony. Din ordinulú guvernatorului generalú elú trebui să cérá scuse Englesilorú și probabilú că va fi destituitú.

Ologeala pasérilorú. — Gáșcele mai alesú sufere de această bóla, care provine din prze marea adunare a sángelui la labe. De altfelú gáșcele bolnave de durere la labe nu pré morú, dér se trudescú multú tárándú-se cu ajutorulú aripelorú. După d-lú Pons-Tande această bóla provine din cauza necuráteniei coteșelorú, a puținei umblári și a pré multei hráni substanțiale. Se pot vindeca ímediatú lásándú-se sánge cu o preducea séu cu fórfeți, la una dintre membranele ce légá falangele dígitale. „Gaz. Săt.”

Boulanger. — Generalulú Boulanger a dáruitú mașinistului și fochistului locomotivei Nr. 132, cu care a plecatú din Parisú la 30 Iunie, precum și celorú doi sergenți de orașú, ce i-au datú ajutorú spre a se urca în locomotivá, ceasornice de argintú, pe care stau gravate aceste cuvinte: „Souvenir de la manifestation de la gare de Lyon 12 Iuillet. — Le général Boulanger.”

Necrologú. — *Teresia Rosorú*, în numele séu și alú fiilorú séi Malvina, Alexandru, în numele fratelui George cu soția și alú ginerelei Stefanú Cacoveanú, precum și în numele tuturorú consángenilorú și cunoscătorilorú, anunță cum că neuitatulú soțú, tatá bunú, frate, respective socru *Alexandru Ciacianú*, președinte urbarialú și comisarú regescú catastralú pensionatú, după unú morbtú de 6 ore, s'a mutatú la cele eterne în 29 Iuliu a. c. la 10 $\frac{1}{2}$ ore séra, în anulú alú 62-le alú etàții, și alú 29-lea alú fericitei sale căsătorii. Rémásițele páméntesci s'au aședatú în cimiteriulú gr. cat. din locú spre répausulú eternú în 31 Iulie 1887 la 4 ore după améđi.

Blașiú, în 30 Iuliu 1887.

Fiá-i țérina ușórá și memoria binecuvéntatá!

Editorú: Iacobú Muresianu.

Redactorú responsabilú: Dr. Aurel Muresianu.

Prin urmare Jacopo Foscari era acusatú numai că ar fi rostitú nisce vorbe revoluționale ímpotriva stápanirii și din pricina această fusesse pusú la torturá și la urmá exilatú în Candia.

Exilulú era greu pentru Jacob Foscari și totú din pricina exilului îi venise ideea ciudatá ca să scrie ducelui de Milan, pentru ca sé-lú róge să íntervic în favórea sa pe lângá Senatulú Veneției. Negreșitú că unú astfelú de pasú putea fi aspru ínterpretatú de unú guvernú așa de spáriosú ca alú Veneției. Atunci erau în réșboiu cu ducele de Milan și a coresponda cu elú putea fi judecatú ca o faptá de trădare. Insé scrisóreá lui Jacopo Foscari nu numai că nu ajunsese la destinația ei, dér încă fusesse prinsá de cátrá unú vráșmașú alú case. Foscari, de cátrá podestatulú Padovei, Batista Martinengo.

Acesta avea dér dreptate sé cređá că scrisóreá această li putea fi o armá ímpotriva dogelui.

Podestatulú nu hotárise încă ce atitudine trebuia să ia în fáța lui Foscari când va ajunge la palatulú ducalú. Deși temperamentulú séu violentú ilú îndemna să se ținá în ofensivá, elú avea prea multú interes ca să menajeze pe dogele, care, orl cât li era puterea de márginitá, putea după placú sé grábescá séu sé íntárdie căsătoría fiicei Adriaticeí, și sé caute sé-i cáștige bunăvoința printr'o purtare cu minte și rezervatá.

De aceea Martinengo sui dímbindú scara Uriașilorú și se presintă la ușá apartamentelorú private ale dogelui, unde se anunță

(Va urma.)

Cursul la bursa de Viena din 2 Augustu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Rentă de aur 5%', 'Rentă de hârtie 5%', 'Imprumutul căilor ferate', etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 19 Iulie st. v. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Renta română (5%)', 'Renta rom. amort. (5%)', 'Impr. oraș. Buc. (20 fr.)', etc.

Cursul pieței Brașov

din 3 Augustu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Bancnote românești', 'Argint românesc', 'Napoleon-d'or', etc.

Nr. 653 — 1887. a. f. sc. c. d.

Concursu.

Acei descendenți legitimi de ai foștilor grănițeri din regimentul... lă doilea român de grăniță din Ardelu Nr. 17., cari ar dori să capete din fondul de stipendie din districtul Năsăud...

Fia-care suplică trebuie să fie provădută cu:

- a) adeverință despre originea de grănițeri;
b) carte de botez;
c) testimoniu medical;
d) testimoniu școlastic după cum cere legea pentru a fi primită cineva la respectiva facultate, școlă ori măiestrie...

Afară de acestea fia-care suplicante are să se dechiare în suplică că are ori nu are vre-unu altu stipendiu ori ajutoru, ăra suplicanții pentru ori ce categorii de școle, adevă afară de suplicanții pentru meserii — au să arete și locul unde dorește a studia.

Stipendiul ori ajutorul se pôte cere în aceeași suplică în modu

eventualu și la o a doua etc. școlă ori măiestrie. Suplicele ce nu voru intra până la terminul statoritu mai susu și nu voru fi ajustate cu tôte documentele și datele cerute în acestu concursu — nu se voru considera.

Din ședința estraordinară a comisiunei administrătore de fondurile școlastice centrale districtuale.

Năsăud, 8 Iulie 1887.

Președintele: Ionu Ciocanu. Secretarul: Ioachim Mureșianu.

Lătăm:

Beszterczén, 1887 VII/19

Br. Bánffy Dezső, főispán kir. biztos.

3-3

Cașcavalu de munte

de calitate superioară

și cu prețurile cele mai moderate

se află în mare depositu de vânzare la subsemnatul

DUMITRU I. PASCU,

Strada teatrului în Brașov.

3-3

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predealu-Budapesta și pe linia Teiușu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de statu reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predealu-Budapesta, Budapesta-Predealu, Teiușu-Aradu-Budapesta, and Budapesta-Aradu-Teiușu. Each column contains train routes, departure times, and passenger/omnibus counts.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile groșe.